tura irrationali, (ut est communis opinio) quia de potentia Dei absoluta non implicat, ut conveniunt commentatores supra quæstione iv, circa articulum primum; ergo posset dici aliqua creatura irrationalis esse prædestinata: hoc autem est falsum, quia prædestinatio gratiam importat, et creatura irrationalis est incapax gratiæ; ergo unio hypostatica non est terminus prædestinationis.

XXI. Respondetur, quod in illo casu illud individuum naturæ irrationalis non esset Filius Dei, neque haberet denominationem personæ, neque esset sanctum, quia totum hoc repugnat irrationali naturæ, et sic etiam non esset effectus gratiosus propter eamdem rationem, quia est incapax gratiæ illa natura; et sic solum convincitur, quod non esset prædestinatio, sicut modo est ob defectum naturæ: modo vero quia natura non habet hos defectus, sicut dicitur ille homo Christus Filius, et sanctus substantialiter ex vi unionis, potest dici etiam capax gratiæ prædestinationis, tunc tamen esset quædam providentia particularis. Hæc circa primum, et secundum articulum hujus quæstionis.

XXII. Circa tertium vero, et quartum in quibus S. Thomas disputat de prædestinatione Christi comparative ad nostram, si est exemplar, et causa nostræ prædestinationis, disputandum erat, si Christus meruit prædestinationem electorum absolute, non solum in communi, sed etiam in singulari, et quantum ad designationem unius præ alio. Sed quia i part. quæst. xiii, disput. viii, articulo vi, hoc ex professo disputavimus, hic ex consulto omittitur.

XXIII. De alio articulo cum isto connexo, scilicet, an Christus fuerit primus prædestinatus inter homines, et Angelos, vide supra disputatione iii, articulo iii, in solutione tertia, argumenti, et disputatione xi, articulo iii ad primam rationem.

FINIS TOMI OCTAVI.

INDEX.

QUÆSTIO I.

De convenientia incarnationis. 1
Disputatio I. — De satisfactione puri hominis. 1
Articulus I. — Explicatur differentia satisfactionis perfectæ, et imperfectæ, et aperitur punctus difficultatis. 1
Articulus II. — Utrum homo purus per gratiam possit exhibere condignam satisfactionem pro peccato mortali. 6
Proponuntur argumenta primæ sententiæ. 11
Secunda sententia Vasquez. 14
Tertia sententia S. Thomæ. 15
Probabiliter dicitur peccatum infinitum simpliciter. 16
Probabiliter infinitas peccati dicitur secundum quid. 19
Solvuntur argumenta. 24
Articulus III. — Utrum contritio saltem ex imperfecta justitia satisfaciat pro peccato. 32
Sit una conclusio. 38
Articulus IV. — Utrum homo justus possit pro veniali peccato satisfacere ad æqualitatem. 45
Disputatio II. — De satisfactione Dei hominis. 51
Articulus I. — Utrum valor satisfactionis Christi habeat infinitatem intrinsecam desumptam a supposito. 52
Solvuntur argumenta. 65
Articulus II. — Utrum omnes conditiones rigorosæ justitiæ intervenerint in satisfactione Christi Domini. 66
Conclusio : Christus Dominus satisfecit ex toto rigore justitiæ servando omnes conditiones ad id requisitas. 66
Prima conditio, quod sit ad alterum. 67
Secunda conditio, quod sit ex propriis. 69
Tertia conditio, quod bona non sint sub dominio creditoris. 73
Quarta conditio, quod non sit alio titulo debitum. 76
Quinta conditio, quod creditor acceptare teneatur. 78
Articulus III. — Utrum ex virtute justitiæ commutativæ procedat satisfactio Christi. 82
Solvuntur argumenta. 87
Disputatio III. — De objecto incarnationis. 90
Articulus I. — Explicantur instantia, seu signa rationis in decreto incarnationis, et aperitur punctus difficultatis. 90
Articulus II. — Utrum ex vi præsentis decreti poneretur incarnatio in re, si Adam non peccaret. 96
Resolutio difficultatis. Prima conclusio: Repugnat intelligere in aliquo priori quantumcumque præciso decretum efficax incarnationis Christi, ut efficax, et in genere, et ordine intentionis non intelligendo illud, in statu determinato personæ, naturæ passibilis, et officii redemptoris. 100
Secunda conclusio : Remedium peccati habuit connexionem cum decreto incarnationis efficaci. 102
Tertia conclusio : Simpliciter, et probabilior, et conformior sacræ Scripturæ S. Thomæ sententia est, quod Christus non veniret, non existente peccato. 104
Quarta conclusio: Ante decretum efficax prædestinationis Christi fuit decretum

pertinens ad providentiam generalem. 107
Articulus III. — Solvuntur argumenta. 111

QUÆSTIO II.

De modo unionis Verbi incarnati. 121
Ordo articulorum, et explicatio eorum. 121
Disputatio IV. — De quidditate incarnationis. 123
Articulus I. — Quid sit uniri aliqua in natura, et hypostasi, vel persona, et quo modo in hac parte loquendum sit. 123
Conclusio : Non esse factam hanc unionem in natura divina, ita quod post incarnationem maneant duæ naturæ inconfusæ ratio D. Thomæ ostendit. 127
Proponitur secunda ratio pro conclusione. 129
Articulus II. — Quis sit formalis terminus incarnationis. 131
Ad fundamenta contraria respondetur. 136
Articulus III. — Utrum unio sit aliquis modus de novo productus, an sola relatio. 137
Statuitur conclusio : Dicendum est non dari talem modum substantialem. 141
Solvuntur argumenta, seu fundamenta oppositarum sententiarum. 146
Articulus IV. — Quo modo dicendus sit Christus persona composita. 148
Disputatio V. — De causa morali, et physica incarnationis. 152
Articulus I. — Utrum sancti patres meruerint de congruo incarnationis substantiam. 152
Solvuntur argumenta. 155
Articulus II. — Utrum Christus potuerit mereri suam incarnationem. 158
Conclusio : Repugnat Christum Dominum mereri, per opera subsequentia suam incarnationem. 159
Articulus III. — Utrum detur causa instrumentalis physica incarnationis. 162
Conclusio : In sententia D. Thomæ potest assignari implicatio, non in contraria. 163

QUÆSTIO III.

De modo unionis ex parte personæ assumentis. 165
Disputatio VI. — De persona assumente. 165
Articulus I. — Utrum implicet personalitatem creatam terminare alienam naturam. 165
Resolutio difficultatis, implicationem sumendam ex ratione D. Thomæ. 167
Solvuntur argumenta. 167
Articulus II. — Utrum natura humana sit terminata immediate per aliquid relativum, vel per aliquid absolutum. 169
Solvuntur argumenta. 171
Articulus III. — Utrum plures Personæ divinæ possint terminare eamdem numero humanitatem : aut plures humanitates, ab eadem Persona assumi. 171
Solvuntur argumenta. 178

QUÆSTIO IV.

De modo unionis ex parte naturæ assumptæ. 177

QUÆSTIO V.

De assumptione partium humanæ naturæ. 177

QUÆSTIO VI.

De ordine assumptionis. 178
Disputatio VII. — De termino assumpto in incarnatione. 178
Articulus I. — Utrum repugnet de potentia absoluta, assumi naturam terminatam propria subsistentia. 178
Solvuntur argumenta. 180
Articulus II. — Utrum natura in Verbo appetat propriam personalitatem, ita ut si dimitteretur a Verbo naturaliter resultaret. 181
Solvuntur argumenta. 183
Articulus III. — Quid de facto fuerit assumptum a Persona divina in humanitate, et quid non sit assumptibile. 184
Articulus IV. — Quis fuerit ordo unionis inter totam naturam assumptam, et partes ejus. 187

QUÆSTIO VII.

De gratia Christi. 190
Disputatio VIII. — De gratia habituali, et aliis donis animæ Christi. 190
Articulus I. — Utrum anima formaliter, et intrinsece sanctificetur, per unionem personalem Verbi. 190
Resolutio difficultatis : Certum est humanitatem ex unione hypostatica sanctificatam, et deificatam esse. 192
Solvuntur argumenta. 197
Articulus II. — Ad quid formaliter serviat gratia habitualis in Christo. 204
Articulus III. — Utrum virtutes morales acquisitæ fuerint per accidens infusæ Christo. 206
Resolutio dubii : Quantum ad habitus fuerunt infusæ Christo, a principio, non tamen exercuit illarum actus a primo instanti. 207
Solvuntur argumenta. 209
Articulus IV. — Quæ virtutes morales fuerint, aut defuerint Christo. 210
De pœnitentia. 213
Articulus V. — Utrum aliquis actus, vel habitus proprie spei fuerit in Christo. 214
Resolutio dubii. 215
Articulus VI. — Utrum in Christo fuerit donum timoris. 220
Solvuntur argumenta. 225
Disputatio IX. — De perfectione gratiæ Christi. 226
Articulus I. — Utrum gratia Christi habitualis potuerit augeri de potentia absoluta. 226
Solvuntur argumenta. 233
Articulus II. — Quomodo gratia Christi possit dici infinita, et plena. 236
Solvuntur objectiones. 240
Articulus III. — Utrum gratia habitualis possit dici passio vel ad modum passionis, respectu gratiæ unionis. 241
Solvuntur argumenta. 244

QUÆSTIO VIII.

De gratia Christi secundum quod est caput Ecclesiæ. 247
Explicatio litteræ. 247
Disputatio X. — De gratia Christi in quantum est caput. 251
Articulus I. — Utrum gratia Christi secundum quam est caput sit eadem cum gratia habituali ejus, ut est quidam homo. 251
Resolutio quæstionis : Suppositum divinum non est formale constitutivum Christi in ratione capitis, sed prærequisitum. 252
Solvuntur objecta. 259
Articulus II. — Utrum Christus sit caput omnium hominum etiam in statu innocentiæ. 262
De statu innocentiæ. 263
Resolutio dubii : Christus non meruit gratiam status innocentiæ formaliter consideratam. 264
Solvuntur objecta. 268
Articulus III. — Utrum Christus, ut homo ita sit Angelorum caput, quod in eos gratiam, et gloriam influat. 272
Quomodo Christus meruit Angelis. 273
Solvuntur argumenta. 281
Definitio D. Hieronymi contra Vasquez. 283
Solvuntur objecta. 286

QUÆSTIO IX.

De scientia Christi in communi. 291
Expositio litteræ D. Thomæ. 292
Circa secundum articulum D. Thomæ. 294
Disputatio XI. — De scientia Christi in communi. 299
Articulus I. — Utrum implicet de absoluta potentia increatam cognitionem communicari creato intellectui. 299
Solvuntur objecta. 305
Articulus II. — Utrum necesse fuerit in Christo ponere scientiam infusam per se qualis ponitur a D. Thoma. 312
Solvuntur argumenta. 319
Articulus III. — Utrum scientia naturalis propriis actibus fuerit a Christo acquisita. 322
Resolutio dubii : In Christo fuit scientia acquisita, secundum modum humanum. 325
Solvuntur objecta. 328
Solvuntur objecta contra secundam difficultatem. 332

QUÆSTIO X.

De scientia beata animæ Christi. 334
Expositio litteræ. 334
Disputatio XII. — De scientia beata animæ Christi. 337
Articulus I. — Utrum recte assignet S. Thomas implicationem comprehensionis Dei ab anima Christi. 337
Proponuntur argumenta. 340
Solvuntur objecta. 342
Articulus II. — Utrum repugnet videri in Verbo, vel extra Verbum omnes creaturas possibiles. 345
Solvuntur argumenta. 351
Articulus III. — Qua ratione anima Christi omnia futura cognoscat in Verbo. 361

QUÆSTIO XI.

De scientia indita, vel infusa animæ Christi. 369
Expositio litteræ. 369
Disputatio XIII. — De objecto ad quod se extendit scientia infusa animæ Christi Domini. 372
Articulus I. — An potuerit per hanc scientiam cognosci evidenter mysterium Trinitatis quoad an est. 372

Solvuntur objecta. 378
Articulus II. — Utrum per hanc scientiam cognoscantur futura contingentia, et cogitationes cordium, et quomodo Christus dicatur propheta. 379
Quid de Christo ut propheta. 386
Solvuntur argumenta. 389
Articulus III. — Utrum res naturales, per hanc scientiam cognoscantur. 389
Solvuntur objecta. 392
Disputatio XIV. — De modo, et medio cognitionis scientiæ infusæ. 394
Articulus I. — Utrum hac scientia potuerit Christus Dominus uti cum discursu et sine discursu, conversione ad phantasmata et sine illa. 394
Solvuntur objecta. 399
Articulus II. — Utrum species scientiæ infusæ sint universaliores, et perfectiores quam angelicæ. 400
De prima difficultate, scilicet de universalitate. 401
De secunda difficultate, scilicet de perfectione. 403
Solvuntur objecta. 404
De tertia difficultate, scilicet quomodo concurrant ad compositionem et divisionem. 406
Articulus III. — Utrum scientia infusa distinguatur per plures habitus. 407
Solvuntur argumenta. 414

QUÆSTIO XII.

De scientia acquisita Christi. 417
Expositio litteræ. 417

QUÆSTIO XIII.

De potentia animæ Christi. 418
Expositio litteræ. 418
Disputatio XV. — De virtute qua humanitas Christi operabatur effectus supernaturales. 419
Articulus I. — Utrum conclusio D. Thomæ vera, ratioque illius pro illa efficax sit. 419
Solvuntur argumenta. 421
Articulus II. — Utrum humanitas Christi in ordine ad opera miraculosa vere habuerit virtutem, et concursum physicum : an vero solum moralem. 425
Prima conclusio : Humanitas Christi physice instrumentaliter causet nostram justificationem, et miracula. 427
Secunda conclusio : Humanitas Christi etiam in cœlo est causa physica instrumentalis. 429
Tertia conclusio : Non causabat instrumentaliter mediantibus Angelis. 430
Solvuntur argumenta. 430
Articulus III. — Utrum humanitas Christi Domini ad patranda miracula, et justificationem physice instrumentaliter habuerit aliquam virtutem permanentem habitualiter in ipsa. 438
Prima conclusio : Potestas faciendi miracula est aliquid reale creatum. 438
Secunda conclusio : Impossibile est quod potestas ad facienda miracula sit aliqua qualitas completa. 439
Tertia conclusio : Potestas ista non est qualitas incompleta. 441
Quarta conclusio : Hæc virtus est motio aut elevatio Dei. 442
Solvuntur argumenta, quæ probant virtutem instrumentalem non esse motionem. 444
Ultima conclusio : Virtus faciendi miracula non est permanenter, sed per modum transeuntis. 447
Solvuntur argumenta, quæ probant esse qualitatem permanentem. 447
Articulus IV. — Utrum nostræ justificationes, et gratiæ Christus sit causa principalis; an vero solum instrumentalis. 452
Prima conclusio : Humanitatem non esse causam principalem. 452
Secunda conclusio : Non est causa principalis secundaria physica. 455
Tertia conclusio : Est causa physica instrumentalis. 456
Quarta conclusio : Fuit causa principalis moralis Christus. 456
Solvuntur argumenta. 458
Articulus V. — Utrum humanitas Christi secundum propriam virtutem habuerit omnipotentiam respectu proprii corporis. 463
Solvuntur argumenta. 464
Articulus VI. — Utrum omnis voluntas humana Christi semper fuerit adimpleta. 466
Solvuntur argumenta. 468

QUÆSTIO XIV.

De defectibus corporis assumpti a Filio Dei. 472
Ordo doctrinæ, et explicatio litteræ. 472
Articulus I. — Utrum Filius Dei in humana natura assumere debuerit corporis defectus. 473
Articulus II. — Utrum Christus necessitatem subjacendi his defectibus assumpserit. 475
Articulus III. — Utrum Christus defectus naturales contraxerit. 476
Articulus IV. — Utrum Christus Dominus defectus corporales hominum assumere debuerit. 477

QUÆSTIO XV.

De defectibus animæ a Christo assumptis. 480
Disputatio XVI. — De impeccabilitate Christi. 480
Articulus I. — Utrum de potentia Dei absoluta Christus in humana natura peccare potuerit. 480
Solvuntur argumenta. 486
Articulus II. — Utrum in Christo fuerit fomes peccati. 491
Articulus III.— Utrum in Christo fuerit, vel esse potuerit fomes peccati. 493
Solvuntur argumenta. 494
Prosequitur textus, et expositio litteræ D. Thomæ. 497

QUÆSTIO XVI.

De consequentibus unionem, quantum ad ea quæ conveniunt Christo secundum esse, et fieri. 499
Articulus I. — Utrum hæc sit vera : Deus est homo. 499
Dubium unicum : Utrum hæc propositio : Deus est homo sit essentialis, et per se, et in materia naturali, vel accidentali, et in materia contingenti. 500
Solvuntur argumenta. 503
Articulus II. — Utrum hæc sit vera : Homo est Deus. 504
Articulus III. — Utrum Christus dici possit homo Dominicus. 505
Articulus IV. — Utrum ea quæ conveniunt Filio hominis possint prædicari de Filio Dei, et e converso. 507
Dubium unicum : Utrum revera communicatio idiomatum naturæ divinæ, et humanæ reperiatur in Christo. 507
Solvuntur argumenta. 509
Articulus V. — Utrum ea quæ conveniunt Filio hominis possint prædicari de divina natura, et de humana ea, quæ conveniunt Filio Dei. 510
Dubium unicum : Utrum ea quæ sunt unionis naturæ possint prædicari de altera in abstracto. 510
Solvuntur argumenta. 512
Articulus VI. — Utrum hæc sit vera : Deus factus est homo. 513
Dubium unicum : Utrum conclusio S. Thomæ in rigore sermonis sit vera. 514
Solvuntur objecta. 515
Articulus VII. — Utrum hæc sit vera : Homo factus est Deus. 517
Dubium unicum : De veritate prædictæ propositionis. 517
Articulus VIII. — Utrum ista propositio sit vera : Christus est creatura. 518
Dubium unicum : Utrum prædicta propositio sit vera in proprietate, et rigore sermonis ; an vero solum sit vitanda præter hæreticos. 518
Conclusio non solum negatur præter hæreticos, sed quia in re est falsa. 519
Solvuntur objecta. 521
Articulus IX. — Utrum hæc sit vera : Hic homo (demonstrato Christo) incipit esse. 523
Articulus X.— Utrum hæc sit vera : Christus in quantum homo est creatura. 524
Dubium unicum : Utrum hæc propositio : Christus in quantum homo est creatura sit vera in sensu proprio. 526
Solvuntur objecta. 527
Articulus XI. — Utrum hæc sit vera : Christus in quantum homo est Deus. 529
Articulus XII. — Utrum hæc sit vera : Christus secundum quod homo est hypostasis, vel persona. 530

QUÆSTIO XVII.

De pertinentibus ad unitatem in Christo quantum ad esse. 532
Articulus I.— Utrum Christus sit unum, vel duo. 532
Dubium unicum circa secundam conclusionem : Utrum Christus sit plura, vel duo neutraliter, et aliud. 534
Solvuntur argumenta. 538
Articulus II. — Utrum in Christo sit tantum unum esse. 543

QUÆSTIO XVIII.

De pertinentibus ad unitatem in Christo quantum ad voluntatem. 545
Articulus I. — Utrum in Christo sint duæ voluntates. 545

Dubium unicum : Utrum D. Thomas recte intellexerit errorem Monothelitarum. 547
Solvuntur objecta. 548
Articulus II. — Utrum in Christo fuerit aliqua voluntas sensualitatis præter rationis voluntatem. 552
Articulus III. — Utrum in Christo fuerint duæ voluntates quantum ad rationem. 553
Articulus IV. — Utrum in Christo fuerit liberum arbitrium. 553
Articulus V. — Utrum voluntas Christi humana fuerit omnino conformis divinæ voluntati in volito. 553
Articulus VI. — Utrum in Christo fuerit contrarietas voluntatum. 557

QUÆSTIO XIX.

De pertinentibus ad unitatem Christi quantum ad operationem. 558
Expositio litteræ. 558
Disputatio XVII. — De actionibus meritoriis Christi quoad substantiam, regulam, et tempus. 560
Articulus I.— Utrum omnes operationes Christi essent humanæ, hoc est, deliberatione rationis procedentis. 560
Solvuntur argumenta. 561
Articulus II. — Utrum revera Christus mereri potuerit. 561
Solvuntur argumenta. 563
Articulus III. — Utrum Christus meruerit per actum charitatis erga Deum; an vero solum per actum aliarum virtutum. 565
Articulus IV. — Utrum Christus meruerit per actus quos habebat in præcepto. 572
Solvuntur argumenta. 572
Articulus V. — Utrum Christi meritum fuerit infinitum simpliciter. 581
Articulus VI. — Utrum Christus in primo instanti suæ conceptionis meruerit. 582
Solvuntur argumenta. 584
Articulus VII. — Utrum in primo instanti suæ conceptionis Christus totum suum meritum consummaverit taliter, quod per alias actiones suæ vitæ mortalis nihil novum meruerit. 585
Solvuntur argumenta. 588
Disputatio XVIII. — De his quæ Christus sibi, et aliis meruerit. 589
Articulus I. — Utrum Christus sibi meruerit gloriam essentialem animæ, gratiam habitualem, et alia supernaturalia dona quæ habuit. 589
Solvuntur argumenta. 593
Articulus II. — Utrum Christus meruerit sibi gloriam corporis, et exaltationem sui nominis. 597
Articulus III. — Utrum Christus omnibus hominibus meruerit omnes illas dispositiones, seu motus supernaturales, qui eorum justificationem præcedunt. 600
Solvuntur argumenta. 600

QUÆSTIO XX. IN D. THOMA XXIII.

De adoptione Christi. 605
Expositio litteræ. 605
Disputatio XIX. — De adoptione Christi. 606
Articulus I. — Utrum Deo conveniat adoptare per gratiam omnem creaturam intellectualem. 606
Solvuntur objecta. 608
Articulus II. — Utrum sit de fide, quod Christus non est Filius adoptivus Dei, et in quo sensu. 608
Articulus III. — Rationibus theologicis deductis ex Concilio impugnatur filiatio adoptiva Christi secundum humanitatem, et adoptio humanitatis. 613
Articulus IV. — Solvuntur argumenta contra resolutionem positam in duobus articulis præcedentibus. 618
Articulus V. — Utrum Christus in quantum homo sit servus Dei, et Filius naturalis totius Trinitatis. 629
Difficultas prima de servitute. 629
Difficultas secunda de filiatione respectu totius Trinitatis. 635

QUÆSTIO XXI.

De prædestinatione Christi. 640
Expositio litteræ. 640
Disputatio XX. — De prædestinatione Christi secundum se. 641
Articulus I. — Utrum unio hypostatica, et extrema unita cadant sub divina prædestinatione. 641
Solvuntur argumenta. 646
Articulus II. — Utrum Christus absolute, vel in quantum homo sit proprie prædestinatus Filius Dei. 655
Solvuntur argumenta. 663
Articulus III. — Quæ sit ratio subjecti, et termini in prædestinatione Christi ad esse Filium Dei. 671
Primus modus dicendi. 672
Secundus modus dicendi. 676
Tertius modus dicendi. 679
Quartus modus dicendi. 680
Quintus modus dicendi. 681
Sextus modus dicendi ponens Filium prout incarnatum subjectum, et eumdem Filium pro termino ad quem explicatur, et defenditur. 687
Explicatur prima conditio de gratia. 689
Explicatur secunda conditio de præcedentia. 691
Solvuntur argumenta. 696
Articulus IV. — Utrum Christus sit prædestinatus ad gloriam animæ, et gratiam habitualem, et alia dona supernaturalia. 703
Solvuntur argumenta. 706

Sancti Amandi (Cher). — Ex typis de DESTENAY.